

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Karla Šimky a soudkyň Mgr. Evy Šonkové a JUDr. Miluše Doškové v právní věci žalobce: **Y. A. N.,** zastoupený Mgr. Martinem Sadílkem, advokátem se sídlem Štěpánská 39, Praha 1, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 12. 1. 2018, č. j. OAM-176/LE-LE05-LE05-2017, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 16. 3. 2018, č. j. 2 Az 6/2018 – 44,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Žalovanému **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává.**

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Žalobce, státní příslušník Ruské federace, přicestoval do České republiky na turistické vízum dne 4. 10. 2016, dne 5. 10. 2016 byl zadržen Policií České republiky na základě mezinárodního zatykače vydaného Spojenými státy americkými (dále jen „Spojené státy“). Dne 30. 5. 2017 rozhodl Městský soud v Praze usnesením č. j. Nt 406/2017-524 o návrhu státního zástupce na vydání žalobce do zahraničí ke dvěma trestním stíháním podle § 95 zákona č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, ve znění pozdějších předpisů. Dospěl přitom k závěru, že vydání k oběma trestním stíháním

je přípustné, a žalobce tedy může být vydán buď do Spojených států, kde se měl dopustit neoprávněného vniknutí do zabezpečené počítačové sítě několika obchodních společností a neoprávněně tak získat přístup k osobním údajům z účtů jejich klientů (v počtu desítek milionů), jakož i do Ruské federace, kde se měl dopustit odcizení majetku přes internet v rámci organizované skupiny. Stížnost proti citovanému usnesení Vrchní soud v Praze usnesením ze dne 24. 11. 2017, sp. zn. 14 To 99/2017, zamítl.

[2] Dne 6. 12. 2017 podal žalobce žádost o mezinárodní ochranu, kterou odůvodnil obavou z vydání k trestnímu stíhání do Spojených států. Žalovaný v záhlaví uvedeným rozhodnutím (dále jen „napadené rozhodnutí“) žádost podle § 16 odst. 1 písm. h) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů, zamítl jako zjevně nedůvodnou.

[3] Proti napadenému rozhodnutí brojil žalobce žalobou, kterou Městský soud v Praze v záhlaví označeným rozsudkem (dále jen „městský soud“ a „napadený rozsudek“) zamítl. Pro zamítnutí žádosti o mezinárodní ochranu dle § 16 odst. 1 písm. h) zákona o azylu musí být dle městského soudu dány čtyři podmínky, které je třeba splnit kumulativně: 1) žadatel neuvádí skutečnosti svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu nebo že mu hrozí vážná újma podle § 14a téhož zákona; 2) hrozí mu vydání k trestnímu stíhání do ciziny; 3) žádost o udělení mezinárodní ochrany podal pouze s cílem vyhnout se hrozícímu vydání k trestnímu stíhání; a 4) žadatel mohl o udělení mezinárodní ochrany požádat dříve.

[4] Žalobce sám sdělil, že svou vlast opustil pouze v rámci turistické cesty a v Ruské federaci neměl žádné problémy. Výslovně uvedl, že se návratu do Ruské federace nijak nebrání a ničeho se ze strany své země původu neobává. Neuvedl tak žádné skutečnosti svědčící o tom, že by mohl být ve státě svého původu vystaven pronásledování dle § 12 zákona o azylu nebo že mu zde hrozí vážná újma podle § 14a téhož zákona. První podmínka tak byla naplněna. Naplnění druhé podmínky bylo mezi stranami nesporné. K třetí podmínce městský soud uvedl, že z veškerých tvrzení ve správním řízení jednoznačně vyplývá, že bezprostředním a jediným důvodem pro podání žádosti o mezinárodní ochranu byla snaha vyhnout se hrozícímu vydání k trestnímu stíhání do ciziny. I třetí podmínka proto byla naplněna. Za této situace žalovaný nepochybil, pokud se blíže nezabýval tvrzenými obavami souvisejícími s jeho možným vydáním do Spojených států. Nadto městský soud uvedl, že žalovaný řádně odůvodnil, proč nepřistoupil k žalobcem navrhovanému doplnění podkladů týkajících se Spojených států. Ohledně čtvrté podmínky městský soud konstatoval, že žalobce věděl, že mu hrozí vydání k trestnímu stíhání (a z jakého důvodu), od okamžiku, kdy byl v České republice zadržen. Od tohoto okamžiku byl rovněž zastoupen advokátem. První poznatky o politickém pozadí případu získal již v měsíci listopadu 2016 a únoru 2017. Tvrzený nedostatek informací o politickém pozadí případu, dobrá víra v rozhodnutí soudu v extradičním řízení a neznalost skutečné výše hrozícího trestu nepředstavovaly dle městského soudu objektivní překážku pro včasné podání žádosti o mezinárodní ochranu. Že o mezinárodní ochranu žalobce požádal až po 14 měsících pobytu na území České republiky a po rozhodnutí soudů o přípustnosti vydání k trestnímu stíhání, svědčí o účelovosti žalobcova postupu. Městský soud proto dospěl k závěru, že podmínky aplikace § 16 odst. 1 písm. h) zákona o

azylu byly naplněny a žalovaný postupoval v souladu se zákonem, když žádost žalobce o mezinárodní ochranu zamítl jako zjevně nedůvodnou.

[5] Žalovaný nepochybil, když neposuzoval důvody pro udělení humanitárního azylu, neboť podle § 16 odst. 3 zákona o azylu, jsou-li dány důvody pro zamítnutí žádosti o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodné, neposuzuje se, zda žadatel o udělení mezinárodní ochrany splňuje důvody pro udělení azylu podle § 13 (azyl za účelem sloučení rodiny) a 14 zákona o azylu (humanitární azyl) nebo doplňkové ochrany podle § 14b téhož zákona. S ohledem na výše uvedené závěry nepřistoupil městský soud k provedení navržených důkazů extradičním spisem a výstupy z médií, zprávou nevládní organizace Amnesty International a seznamem občanů Ruské federace stíhaných a vydaných do Spojených států pro kybernetické trestné činy, neboť tyto důkazy považoval za nadbytečné. Napadené rozhodnutí bylo vydáno na základě dostatečně zjištěného stavu věci, který má oporu ve spise. Žalovaný si pro své rozhodnutí opatřil dostatek podkladů, které řádně zhodnotil, a vyvodil z nich správné právní závěry. Městský soud neprovedl k důkazu ani lékařské zprávy o zdravotním stavu matky a otčíma žalobce, neboť jednak jsou součástí správního spisu, jednak nejsou v posuzované věci relevantní. Jejich nadbytečnost vyplývá i z toho, že žalovaný v souladu s § 16 odst. 3 zákona o azylu neposuzoval, zda žalobce splňuje důvody pro udělení humanitárního azylu. Námitku týkající se nerovného postavení osob vydávaných do třetího státu oproti osobám vydávaným do vlasti posoudil městský soud jako irelevantní.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[6] Proti rozsudku městského soudu brojí žalobce (dále jen „stěžovatel“) kasační stížností, kterou opírá o důvody dle § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), namítá tedy nesprávné právní posouzení, vadu řízení spočívající v nedostatečně zjištěné skutkové podstatě a nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku.

[7] Kasační stížnost dle stěžovatele přesahuje jeho vlastní zájmy, a je proto přijatelná podle § 104a s. ř. s. Stěžovatel má za to, že mu měl být udělen humanitární azyl, neboť nebezpečí újmy spatřuje ve vydání do Spojených států, nikoli v zemi svého původu, a nemůže tak nikdy naplnit podmínky dle § 12 či § 14a zákona o azylu. Podle stěžovatele bylo třeba pečlivě zkoumat naplnění podmínek pro zamítnutí žádosti pro její zjevnou nedůvodnost dle § 16 odst. 1 písm. h) zákona o azylu s ohledem na specifické okolnosti stěžovatelovy žádosti. K včasnosti podané žádosti stěžovatel uvádí, že důvodně očekával ochranu své osoby v extradičním řízení a teprve pravomocné rozhodnutí o přípustnosti vydání stěžovatele do Spojených států ho vedlo k podání žádosti o mezinárodní ochranu. Nejvyšší správní soud by se dle stěžovatele proto měl vyjádřit i k časovému hledisku obou řízení a požadavku včasnosti žádosti o mezinárodní ochranu ve specifické situaci žadatelů, kteří jsou zároveň osobou vyžádanou v řízení extradičním.

[8] Ve věci samé stěžovatel namítá, že městský soud jím navrhované důkazy bez uvedení důvodů neprovedl a nevyhověl žádosti o připojení extradičního spisu, kterým chtěl stěžovatel doložit politicky motivované jednání vůči své osobě, délku hrozícího

trestu a skutečnost, že jeho žádost o mezinárodní ochranu nemohla být podána dříve. Nesprávnost právního posouzení spatřuje stěžovatel v tom, že nebyla naplněna druhá a třetí podmínka pro zamítnutí žádosti dle § 16 odst. 1 písm. h) zákona o azylu tak, jak jej vyložil Nejvyšší správní soud v rozsudku sp. zn. 5 Azs 24/2008. Dle třístupňového testu stanoveného Nejvyšším správním soudem 1) musí žadateli hrozit vydání k trestnímu stíhání do ciziny, 2) žadatel mohl požádat o mezinárodní ochranu dříve a 3) z postupu žadatele musí být patrné, že žádost o mezinárodní ochranu byla podána pouze s cílem vyhnout se hrozícímu vydání k trestnímu stíhání. K druhé podmínce stěžovatel uvádí, že ačkoli vstoupil na území České republiky dne 4. 10. 2016 a žádost o mezinárodní ochranu podal až dne 6. 12. 2017, nemohl žádost podat dříve, neboť neměl dostatek informací o politickém pozadí svého stíhání. Teprve po návštěvě agentů FBI, kteří mu učinili nabídku na zproštění obvinění výměnou za křivé svědectví a přiznání se k politicky motivovaným činům, a po obdržení materiálů z extradičního řízení si teprve začal uvědomovat politický rozměr svého případu. Stěžovatel nicméně dále jednal v dobré víře v soudní ochranu své osoby v rámci extradičního řízení a žádost o mezinárodní ochranu podal teprve po rozhodnutí o přípustnosti vydání do Spojených států. Soudy se v extradičním řízení vůbec nezabývaly politickým charakterem případu a možným pronásledováním z důvodu jeho státní příslušnosti. Z uvedených důvodů stěžovatel uzavírá, že druhá podmínka aplikace § 16 odst. 1 písm. h) zákona o azylu nebyla splněna, a z obdobných důvodů brojí proti závěru správního orgánu o účelovosti podané žádosti.

[9] Ani třetí podmínka aplikace § 16 odst. 1 písm. h) zákona o azylu nebyla dle stěžovatele naplněna, neboť žádost o mezinárodní ochranu nepodal s úmyslem vyhnout se hrozícímu trestnímu stíhání, nýbrž z obavy před možným politicky motivovaným pronásledováním ve Spojených státech, zhoršením postavení v trestním řízení z důvodu své státní příslušnosti a z obavy z nepřiměřeného trestu, což podložil celou řadou tvrzení a důkazů. Žalovaný se nijak s tvrzeními a důkazy nevypořádal, čímž mimo jiné způsobil nepřezkoumatelnost napadeného rozhodnutí. Žádost stěžovatele o mezinárodní ochranu neměla být zamítnuta dle § 16 odst. 1 písm. h) zákona o azylu a žalovaný se měl věcně zabývat důvody pro udělení humanitárního azylu dle § 14 zákona o azylu.

[10] Opodstatněnost své žádosti o mezinárodní ochranu stěžovatel spatřuje v obavě z vydání do Spojených států, kterou podrobně odůvodňuje. Do České republiky přicestoval jako turista, přičemž ihned po přechodu běloruso-polské státní hranice na něj Spojené státy vydaly mezinárodní zatýkací rozkaz pro skutky z let 2012 a 2013, což je postup dle stěžovatele nestandardní. Načasování svého zadržení stěžovatel spojuje s americkými prezidentskými volbami, které se konaly měsíc po zadržení stěžovatele; pouhé tři dny po zadržení stěžovatele bylo oficiálně vysloveno obvinění Ruské federace z hackerských útoků na Demokratickou stranu. Případ stěžovatele má původ v politických bojích mezi Ruskou federací a Spojenými státy a je dle něj vykonstruován. Čin, pro který je stěžovatel stíhán, není doložen jediným přímým důkazem; v extradičním spise je pouze místopřísežné tvrzení agenta FBI. Politickému charakteru stěžovatelova případu nasvědčují návštěvy agentů FBI a obvinění z „nabourání“ do sítě Formspring (která má přímou spojitost s případem H. Clintonové a odhalení používání jejího soukromého e-mailu k tajné korespondenci). Stěžovatel byl během své vazby v České republice navštíven agenty FBI, kteří mu za přiznání se k „nabourání“ e-mailové schránky H. Clintonové na základě

příkazu ruského prezidenta V. Putina slibovali bydlení, peníze, americké občanství a přestěhování rodiny do Spojených států. Politický rozměr případu dokládají i obdobné případy jiných ruských státních příslušníků (A. V., S. L., P. L. a R. S.), kteří byli během svého pobytu v cizině zadrženi na základě mezinárodního zatýkacího rozkazu, a je požadováno jejich vydání do Spojených států pro kybernetické trestné činy. Ruské ministerstvo zahraničí vydalo dne 16. 2. 2017 k současné situaci a praktikám Spojených států varování před cestami do 111 zemí, ve kterých existuje reálná hrozba zadržení v případě americké extradiční žádosti, což dokládá existenci dlouhodobého problému v rusko-amerických vztazích. Z uvedených důvodů se stěžovatel domnívá, že by mu ve Spojených státech nebylo zajištěno právo na spravedlivý proces. Stěžovatel dále zdůrazňuje, že mu v případě vydání do Spojených států hrozí porušování základních práv, nelidské zacházení a trest ve výši 54 let odnětí svobody, který stěžovatel považuje za nepřiměřený a nehumánní. Stěžovatel se dále obává umístění do věznice Guantanámo, tajné věznice CIA nebo věznice ADX Florence.

[11] V případě poskytnutí mezinárodní ochrany by stěžovatel spolupracoval s českými orgány činnými v trestním řízení a jeho údajné trestné jednání by mohlo být prošetřeno dle § 8 odst. 1 písm. b) zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, v České republice, kde mu budou zajištěny záruky spravedlivého a nestranného soudního řízení. Extradiční řízení a řízení o udělení mezinárodní ochrany je třeba důkladně oddělovat, neboť jejich smysl, účel a charakter jsou rozdílné. Předmětem extradičního řízení je posouzení přípustnosti vydání osoby do cizího státu, zatímco předmětem azylového řízení je ochrana lidské bytosti a jejích základních práv a svobod. Rozdíl spočívá i v orgánech příslušných k vedení jednotlivých řízení a v dokládaných dokumentech. Orgány příslušné k rozhodnutí o vydání nemají obvykle znalosti uprchlické problematiky a vydání je zpravidla posuzováno pouze v kontextu extradičních smluv a zákonné úpravy bez posouzení politické situace. Při posuzování vydání stěžovatele bylo třeba vážit na jedné straně závazek České republiky k ochraně základních práv a svobod a na straně druhé závazek vydat stěžovatele dle mezinárodní smlouvy č. 48/1926 Sb., o vzájemném vydávání zločinců, uzavřené mezi Českou republikou a Spojenými státy, přičemž měla převážit ochrana základních práv stěžovatele. Stěžovatel poukazuje i na svá práva vyplývající z čl. 43 Listiny základních práv a svobod.

[12] Vzhledem k tomu, že zákon o azylu specifickou situaci stěžovatele výslovně neupravuje, má stěžovatel za to, že by mu měla být poskytnuta ochrana prostřednictvím humanitárního azylu dle § 14 zákona o azylu. Podle citovaného ustanovení lze poskytnout mezinárodní ochranu v případech zvláštního zřetele hodných, kdy zároveň nelze poskytnout ochranu dle § 12 zákona o azylu. Stěžovatel si je vědom neexistence nároku na přiznání humanitárního azylu, má však právo na věcné posouzení důvodů pro přiznání humanitárního azylu, které mu bylo postupem žalovaného odňato. Stěžovatel si je vědom toho, že mezinárodní ochrana dle § 12 a § 14a zákona o azylu spočívá v ochraně proti zemi původu. Má však za to, že v případě vydání do třetího státu by měla být ochrana azylového práva o to silnější. Neposkytnutí ochrany proti vydání do třetího státu zakládá neodůvodněnou nerovnost mezi vydávanými osobami, přičemž vydání do třetího státu představuje větší zásah do základních práv než vydání do domovského státu. Praktiky Spojených států představují zneužití práva, neboť místo jednání o vydání s Ruskou federací

čekají na vycestování ruských občanů do zahraničí. Stěžovateli by rovněž měla být poskytnuta mezinárodní ochrana na základě zásady *non-refoulement*.

[13] Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti předně uvádí, že napadené rozhodnutí i napadený rozsudek vycházejí z dostatečně a spolehlivě zjištěného skutkového stavu věci a jsou řádně odůvodněny, a odkazuje na své vyjádření k žalobě v řízení před městským soudem. Žalovaný upozorňuje, že stěžovatel ve své kasační stížnosti nerozporuje, že posouzení důvodů k udělení mezinárodní ochrany dle § 12 a § 14a zákona o azylu je vázáno na zemi původu. Se Spojenými státy stěžovatele taková vazba nepojí. Stěžovatel je státním příslušníkem Ruské federace, své obavy však nespojuje s návratem do tohoto státu. Žalovaný dále zpochybňuje tvrzení stěžovatele, že žádost o mezinárodní ochranu nebyla podána s úmyslem vyhnout se hrozícímu vydání k trestnímu stíhání a že neměl dostatek důkazů k dřívějšímu podání žádosti. Možnosti vydání do Spojených států si musel být vědom od okamžiku, kdy se o žádosti o vydání do Spojených států dozvěděl od českých orgánů. Žalovaný dále namítá, že humanitární azyl je institutem nenárokovým, udělovaným v rámci správního uvážení. K námitce, že ve správním řízení bylo stěžovateli odňato právo na věcné posouzení žádosti o mezinárodní ochranu, žalovaný odkazuje na § 16 odst. 3 zákona o azylu, který věcné posouzení vylučuje. Rovněž připomíná, že Spojené státy jsou uvedeny na seznamu bezpečných zemí původu, neboť splňují předpoklady dle § 2 odst. 1 písm. k) zákona o azylu a zásada *non-refoulement* je uplatňována i v extradičním řízení. Namítané důvody pro přijatelnost kasační stížnosti jsou irelevantní, kasační stížnost dle žalovaného nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Závěrem žalovaný navrhuje zamítnutí kasační stížnosti, neshledá-li Nejvyšší správní soud důvod pro odmítnutí kasační stížnosti jako nepřijatelné dle § 104a odst. 1 s. ř. s., případně pro zastavení řízení dle § 33 zákona o azylu.

III. Posouzení kasační stížnosti Nejvyšším správním soudem

[14] Nejvyšší správní soud se kasační stížností zabýval nejprve z hlediska splnění formálních náležitostí. Konstatoval, že stěžovatel je osobou oprávněnou k jejímu podání, neboť byl účastníkem řízení, z něhož napadený rozsudek vzešel (§ 102 s. ř. s.). Kasační stížnost byla podána včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.) a stěžovatel je v souladu s § 105 odst. 2 s. ř. s. zastoupen advokátem.

[15] Nejvyšší správní soud se dále zabýval tím, jestli kasační stížnost svým významem přesahuje vlastní zájmy stěžovatele ve smyslu § 104a odst. 1 s. ř. s. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být odmítnuta jako nepřijatelná. Interpretací pojmu *„přesah vlastních zájmů stěžovatele“* se Nejvyšší správní soud podrobně zabýval v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 – 39, publ. pod č. 933/2006 Sb. NSS (dostupném stejně jako ostatní zde zmiňovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu z www.nssoud.cz). O přijatelnou kasační stížnost se dle výše uvedeného usnesení může jednat v následujících typových případech: (1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec nebo nebyly plně vyřešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu; (2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně; (3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturní odklon; (4) pokud by bylo v napadeném

rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.

[16] Přijatelnost kasační stížnosti stěžovatele shledal Nejvyšší správní soud v tom, že se dotýká otázky, jež nebyla jeho judikaturou plně vyřešena. Konkrétně nebyla dosud posouzena otázka, zda lze prostřednictvím tzv. humanitárního azylu získat mezinárodní ochranu proti státu jinému, než je země původu žadatele, a, v případě kladné odpovědi, zda, případně jaký, má tato specifická situace žadatele vliv na posouzení podmínek dle § 16 odst. 1 písm. h) zákona o azylu.

[17] Důvodnost kasační stížnosti vážil Nejvyšší správní soud v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal, zda napadený rozsudek netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[18] Nejvyššímu správnímu soudu je z veřejně dostupných zdrojů (viz např. sdělení Tiskového oddělení Ministerstva spravedlnosti ze dne 10. 4. 2018, dostupné na http://portal.justice.cz/) známo, že stěžovatel byl dne 30. 3. 2018 v ranních hodinách vydán do Spojených států, čímž fakticky opustil území České republiky. Musel se tak nejprve zabývat tím, zda nejsou dány důvody pro zastavení řízení dle § 33 zákona o azylu, neboť podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 9. 2008, č. j. 3 Azs 40/2008 – 67, nastoupení některého z důvodů podle § 33 zákona o azylu vylučuje, aby soud ve věci meritorně rozhodoval. V případě naplnění některé z hypotéz citovaného ustanovení nemá soud možnost volby procesního postupu, nýbrž musí obligatorně řízení zastavit.

[19] Podle § 33 písm. c) zákona o azylu „[s]*oud řízení zastaví, jestliže žadatel o udělení mezinárodní ochrany (žalobce) v průběhu řízení vstoupil na území jiného státu*."

[20] Podle rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 29. 6. 2016, č. j. 49 Az 22/2015 – 33, nelze § 33 písm. c) zákona o azylu aplikovat na situace, kdy žadatel opustí území České republiky (a tedy vstoupí na území jiného státu) následkem vyhoštění či jiného obdobného aktu ze strany státu. Nejvyšší správní soud se ztotožňuje s názorem Krajského soudu v Praze, že ačkoli by na základě jazykového výkladu citovaného ustanovení bylo možné dovodit, že ocitnutí se na území jiného státu v důsledku vydání či vyhoštění je vstupem ve smyslu § 33 písm. c) zákona o azylu, takovýto závěr neobstojí při použití teleologického výkladu a s ohledem na imperativ ústavně konformního výkladu (srov. nález Ústavního soudu ze dne 3. 2. 1999, sp. zn. Pl. ÚS 19/98, dostupný tak jako ostatní zde uvedená rozhodnutí Ústavního soudu na http://nalus.usoud.cz). Jak uvedl Nejvyšší správní soud již v rozsudku ze dne 25. 2. 2004, č. j. 2 Azs 16/2004 - 45, smyslem citovaného ustanovení je umožnit soudům nezabývat se meritorně žalobami ve věcech mezinárodní ochrany v případě, že žadatelé úmyslně zmizí ze zorného pole orgánů veřejné moci a značně tím znesnadní průběh soudního řízení. V posuzované věci byl stěžovatel k opuštění území České republiky donucen státní mocí, přičemž je v řízení zastoupen advokátem, který dále pokračuje v obraně stěžovatelových práv. Bylo by v rozporu s ústavně garantovaným právem na spravedlivý proces (a potažmo i právem obsaženým v čl. 43 Listiny základních práv a svobod) žadatele, pokud by stát mohl zabránit soudnímu přezkumu svého rozhodnutí tím, že pomocí svých donucovacích pravomocí fyzicky deportuje žadatele pryč

ze svého území. S ohledem na výše uvedené dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že § 33 písm. c) zákona o azylu nelze aplikovat na nyní posuzovanou situaci stěžovatele, a přistoupil k věcnému posouzení kasační stížnosti.

[21] Podstatou kasační stížnosti je zodpovězení otázky, zda lze institut mezinárodní ochrany, konkrétně azyl z humanitárních důvodů, využít k ochraně žadatele před hrozbou pronásledování či vážné újmy v jiném než domovském (tj. třetím) státě v případě, že žadateli hrozí vydání do třetího státu. Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval v obecné rovině tím, zda institut mezinárodní ochrany může sloužit k ochraně před hrozbou pocházející z jiného než domovského státu (III. A.), a následně zkoumal specifickou situaci stěžovatele, kterému v době podání žádosti hrozilo vydání do třetího státu (III. B.). Závěrem Nejvyšší správní soud posuzoval, zda byly dány podmínky pro zamítnutí žádosti o mezinárodní ochranu dle § 16 odst. 1 písm. h) zákona o azylu (III. C.).

III. A Podstata institutu mezinárodní ochrany ve vztahu k ochraně proti jinému než domovskému státu

[22] Podle § 2 odst. 6 zákona o azylu se původcem pronásledování nebo vážné újmy rozumí „*státní orgán, strana nebo organizace ovládající stát nebo podstatnou část území státu, jehož je cizinec státním občanem nebo v němž měla osoba bez státního občanství poslední trvalé bydliště. Původcem pronásledování nebo vážné újmy se rozumí i soukromá osoba, pokud lze prokázat, že stát, strana nebo organizace, včetně mezinárodní organizace, kontrolující stát nebo podstatnou část jeho území nejsou schopny nebo ochotny odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před pronásledováním nebo vážnou újmou*“ (zvýraznění v této i následujících citacích doplněno Nejvyšším správním soudem).

[23] Podle § 12 zákona o azylu „[a]*zyl se cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že cizinec a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště*“.

[24] Podle § 14a odst. 1 zákona o azylu „[d]*oplňková ochrana se udělí cizinci, který nesplňuje důvody pro udělení azylu, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že v jeho případě jsou důvodné obavy, že pokud by byl cizinec vrácen do státu, jehož je státním občanem, nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, do státu svého posledního trvalého bydliště, by mu hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy podle odstavce 2 a že nemůže nebo není ochoten z důvodu takového nebezpečí využít ochrany státu, jehož je státním občanem, nebo svého posledního trvalého bydliště.*“

[25] Podle § 14 zákona o azylu „[j]*estliže v řízení o udělení mezinárodní ochrany nebude zjištěn důvod pro udělení mezinárodní ochrany podle § 12, lze v případě hodném zvláštního zřetele udělit azyl z humanitárního důvodu.*“

[26] Ustanovení § 12 zákona o azylu je „normativním klíčem“ k celému zákonu o azylu, neboť na jeho základu může být cizinci udělena základní a historicky nejstarší forma mezinárodní ochrany, tj. azyl (srov. KOSAŘ, D., MOLEK, P. a kol. *Zákon o azylu. Komentář.* Wolters Kluwer, 2010, § 12, dostupné z právního informačního systému aspi). Písmeno a) citovaného ustanovení je přenesením práva na azyl zakotveného na ústavní úrovni v čl. 43 Listiny základních práv a svobod a písmeno b) vychází z definice uprchlíka obsažené v Úmluvě o právním postavení uprchlíků a Protokolu týkajícím se právního postavení uprchlíků (publ. pod č. 208/1993 Sb., dále jen „Ženevská úmluva“). S ohledem na vázanost České republiky mezinárodněprávními závazky vyplývajícími z Ženevské úmluvy je třeba zákon o azylu vykládat s ohledem na zajištění jejích cílů (srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 1. 2004, č. j. 5 Azs 25/2003 - 94, či ze dne 21. 3. 2006, č. j. 2 Azs 75/2005 – 75).

[27] Podle čl. 1 písm. A odst. 2 Ženevské úmluvy se za uprchlíka považuje osoba, která „*v důsledku událostí, které nastaly před 1. lednem 1951, se nachází mimo svou vlast a má oprávněné obavy před pronásledováním z důvodů rasových, náboženských nebo národnostních nebo z důvodů příslušnosti k určitým společenským vrstvám nebo i zastávání určitých politických názorů, je neschopna přijmout, nebo vzhledem ke shora uvedeným obavám, odmítá ochranu své vlasti; totéž platí pro osobu bez státní příslušnosti nacházející se mimo zemi svého dosavadního pobytu následkem shora zmíněných událostí, a která vzhledem ke shora uvedeným obavám se tam nechce nebo nemůže vrátit.*“

[28] Citované ustanovení definuje pojem uprchlíka s ohledem na čtyři pilíře: 1) přítomnost mimo území země původu; 2) objektivní či subjektivní nemožnost přijmout ochranu této země či vrátit se do ní; 3) tato nemožnost je zdůvodněna oprávněnými obavami z pronásledování; 4) toto pronásledování je založeno na důvodech rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině či politického přesvědčení. Z uvedeného vyplývá, že již samotná podstata základního pojmu „uprchlík“, od kterého se uprchlické i azylové právo odvíjí, je založena na selhání a následném nahrazení ochrany státem původu. Předpokládá stav, kdy stát přestává být ve vztahu ke svému vlastnímu konkrétnímu občanu ochráncem a stává se tím, kdo ochranu před pronásledováním nechce nebo nemůže poskytnout, či dokonce toto pronásledování sám koná, podporuje nebo schvaluje. Pregnantně důležitost prvku ztráty ochrany ze strany státu původu ve vztahu k celé Ženevské úmluvě vyjádřil lord Hope v rozhodnutí Sněmovny lordů ze dne 6. 7. 2000, *Horvath v. SSHD*, když uvedl, že „[o]*becným smyslem Ženevské úmluvy je umožnit lidem, kteří již nepožívají ochrany státu z důvodů uvedených v Ženevské úmluvě, aby se mohli obrátit pro ochranu k mezinárodnímu společenství*.“ Význam prvku ztráty ochrany domovského státu zdůrazňuje s odkazem na citované ustanovení Ženevské úmluvy jak ustálená judikatura Nejvyššího správního soudu (srov. např. rozsudky ze dne 10. 1. 2007, č. j. 6 Azs 80/2006 – 64, publ. pod č. 1659/2008 Sb. NSS, či usnesení ze dne 4. 11. 2009, č. j. 9 Azs 38/2009 - 92), tak i česká doktrína (ČEPELKA, Č., JÍLEK, D., ŠTURMA, P. *Azyl a uprchlictví v mezinárodním právu.* MU Brno, 1997, str. 54). I z historického hlediska byl institut azylu vždy založen na ochraně proti zemi původu. Již ve středověku měla šlechta právo požádat útěkem z vlastní země o ochranu panovníka cizí země. Moderní podoba azylu se formuje v době válek mezi městskými státy v severní Itálii; v raných teoriích mezinárodního práva, jako např. pojednání *De iure belli ac pacis* H. Grotia, je azyl

pojímán jako ochrana před stíháním veřejnou mocí země původu z nekriminálních příčin (srov. WAGNEROVÁ, E., ŠIMÍČEK, V., LANGÁŠEK, T., POSPÍŠIL, I. a kol. *Listina základních práv a svobod. Komentář.* Wolters Kluwer, 2012, čl. 43, dostupné z právního informačního systému aspi). Podmínku selhání ochrany země původu pak obsahuje i unijní institut doplňkové ochrany implementovaný do českého právního řádu § 14a zákona o azylu.

[29] Ačkoli text § 14 zákona o azylu (tj. azyl z humanitárních důvodů) výslovně ztrátu ochrany země původu nezmiňuje, s ohledem na systematiku zákona a účel daného ustanovení nelze tuto základní zásadu azylového práva při výkladu daného ustanovení opomíjet. Mezi obvyklé důvody pro udělení humanitárního azylu Nejvyšší správní soud ve své ustálené judikatuře řadí například poskytnutí ochrany osobám zvláště těžce postiženým či zvláště těžce nemocným nebo osobám přicházejícím z oblastí postižených významnou humanitární katastrofou, ať už způsobenou lidskými či přírodními faktory (viz např. rozsudek ze dne 11. 3. 2004, č. j. 2 Azs 8/2004 – 55, či usnesení ze dne 12. 7. 2016, č. j. 2 Azs 115/2016 – 26). Jedná se tedy o situace absence či nedostatku ochrany ze strany země původu, např. z důvodu nedostatečné lékařské péče či humanitární katastrofy, nikoli však z důvodů taxativně vymezených v ostatních ustanoveních zákona o azylu. Je rovněž třeba zdůraznit, že na udělení humanitárního azylu nemá žadatel ani právní nárok (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 1. 2004, č. j. 5 Azs 47/2003 – 48) ani subjektivní právo (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 10. 2003, č. j. 3 Azs 12/2003 – 38). Posouzení důvodů žadatele ve vztahu k tzv. humanitárnímu azylu je otázkou správního uvážení správního orgánu. Samotné správní rozhodnutí podléhá přezkumu soudu pouze v tom směru, zda nevybočilo z mezí a hledisek stanovených zákonem, zda je v souladu s pravidly logického usuzování a zda premisy takového úsudku byly zjištěny řádným procesním postupem (srov. již zmiňovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 5 Azs 47/2003 – 48, či usnesení ze dne 24. 2. 2016, č. j. 6 Azs 267/2015 – 23).

[30] Z výše uvedených důvodů má Nejvyšší správní soud za to, že institut mezinárodní ochrany slouží k ochraně jednotlivce v situacích ztráty ochrany země původu, přičemž správní orgán primárně posuzuje existenci pronásledování z azylově relevantních důvodů dle § 12 zákona o azylu či hrozby jiné vážné újmy ve smyslu § 14a zákona o azylu. Pouze z důvodů zvláštního zřetele hodných může jednotlivci formou humanitárního azylu poskytnout mezinárodní ochranu i v jiných situacích než těch taxativně stanovených v § 12 a § 14a zákona o azylu, musí se však stále jednat o situace ztráty ochrany ze strany státu původu.

III. B Vztah řízení o udělení mezinárodní ochrany a řízení o vydání do třetího státu

[31] Stěžovateli je třeba přisvědčit, že řízení o udělení mezinárodní ochrany a řízení o přípustnosti vydání jsou dvě samostatná řízení, z nichž každé sleduje jiný účel a jejichž průběh se vzájemně nepodmiňuje (srov. stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 13. 8. 2013, sp. zn. Pl. ÚS-st. 37/13, či rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 8. 2010, č. j. 4 Azs 10/2010 – 99, či ze dne 29. 11. 2016, č. j. 7 Azs 231/2016 – 55). Předmětem řízení o udělení mezinárodní ochrany je nicméně pouze posouzení nutnosti

poskytnutí ochrany proti zemi původu, nikoli proti třetímu státu, což potvrdil již několikrát i Ústavní soud (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 26. 5. 2015, sp. zn. II. ÚS 1017/14, či ze dne 15. 8. 2017, sp. zn. II. ÚS 1260/17). V citovaném nálezu sp. zn. II. ÚS 1017/14 Ústavní soud s odkazem na § 91 odst. 1 písm. b) zákona č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, ve znění pozdějších předpisů, uvedl, že „*rozhodnutími o udělení mezinárodní ochrany vydávanými podle zákona o azylu je osobám poskytována ochrana před vydáním k trestnímu stíhání bez dalšího jen vůči státům, kterých se tato rozhodnutí týkají. Pokud situace v určitém státě, resp. možnost vydání předmětné osoby do něj, nebyla v rámci řízení podle zákona o azylu předmětem přezkumu, stěží v něm mohla být vytvořena ‚automatická' překážka jeho přípustnosti. V opačném případě by rozhodnutí vydávaná dle zákona o azylu zcela mechanicky poskytovala ochranu i vůči státům, u kterých by k tomu po hmotné stránce třeba absentoval jakýkoliv věcný důvod a po procesní stránce v každém případě chybělo jakékoliv dokazování a hodnocení.*" Obdobný názor zastává i právní doktrína, dle které „[k]*líčový význam však mají slova ‚v rozsahu ochrany poskytnuté této osobě jiným právním předpisem nebo mezinárodní smlouvou'. Tento rozsah je nutno chápat jednak geograficky, a jednak věcně. Mezinárodní ochrana není neomezená, ale je poskytována pouze ve vztahu ke konkrétnímu státu, ve kterém osoba byla pronásledována, anebo jí hrozí zacházení, které je příčinou udělení mezinárodní ochrany (geografický aspekt)*" (KUBÍČEK, M., POLÁK, P. *Zákon o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních. Komentář*. Wolters Kluwer, 2014, § 91, dostupné z právního informačního systému aspi). Uvedené závěry jsou v souladu i s mezinárodními závazky. Jak vyplývá z Metodického pokynu k extradici a mezinárodní ochraně uprchlíků Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR), Sekce politiky ochrany a právního poradenství, Divize služeb mezinárodní ochrany, duben 2008, „[d]*ožádaný stát musí nejprve vyřešit otázku žadatelova uprchlického statutu a teprve potom rozhodnout, zda může být vyžádaná osoba v souladu se zákonem vydána. Vyplývá to ze závazku dožádaného státu zajistit respektování zásady non-refoulement podle mezinárodního uprchlického práva a práva lidských práv. Na jedné straně požívá žadatel o azyl jako vyžádaná osoba po celou dobu azylového řízení (včetně řízení odvolacího) ochrany proti refoulementu do země původu. Na druhé straně se však rozsah závazků non-refoulement dožádaného státu vyplývajících z mezinárodního práva liší v závislosti na tom, zda je vyžádaná osoba uprchlíkem, či nikoli. Je proto zřejmé, že nejprve musí být vyjasněna otázka statutu uprchlíka a teprve poté lze rozhodnout, zda jsou splněny zákonné předpoklady pro extradici. Proto v případech, které mohou vyústit ve vydání žadatele o azyl do jeho země původu, musí být provedeno azylové řízení a pravomocně rozhodnuto o azylové žádosti ještě před rozhodnutím o extradiční žádosti*".

[32] Otázky týkající se ochrany lidských práv a hrozby pronásledování v zemi, do níž má být jednotlivec vydán a která není zemí původu jednotlivce, je třeba řešit v řízení o přípustnosti vydání. Vydání osoby do cizího státu je podle § 91 odst. 1 zákona o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních nepřípustné, mimo jiné pokud by bylo v rozporu se závazky vyplývajícími pro Českou republiku z mezinárodních smluv o lidských právech a základních svobodách [písm. o)] nebo je-li důvodná obava, že by osoba, o jejíž vydání jde, byla v cizím státu vystavena pronásledování z důvodu svého původu, rasy, náboženství, pohlaví, příslušnosti k určité národnostní nebo jiné skupině, státního občanství nebo pro své politické názory či jiných obdobných důvodů nebo že by se

zhoršilo její postavení v trestním řízení nebo při výkonu nepodmíněného trestu odnětí svobody anebo ochranného opatření spojeného se zbavením osobní svobody [písm. p)].

[33] Jak vyplývá z usnesení Ústavního soudu ze dne 27. 3. 2018, sp. zn. IV. ÚS 530/18, kterým byla odmítnuta ústavní stížnost stěžovatele proti rozhodnutí o přípustnosti extradice (vydání), oba trestní soudy se námitkami stěžovatele týkajícími se podmínek amerického vězeňství, záruk spravedlivého řízení, údajného politického pozadí případu i hrozby nepřiměřeného trestu řádně zabývaly. Ústavní soud pak k námitkám stěžovatele v citovaném usnesení uvedl, že se soudy dostatečně vypořádaly i „*s námitkou hrozby nepřiměřeného postižení stěžovatele. Délku trestu soudy samy vyhodnotily na základě provedených důkazů a v tomto hodnocení není přítomen žádný extrémní rozpor* […] *ani podstatně delší trest odnětí svobody, který je vykonáván v souladu s lidskými právy odsouzeného, nemůže být překážkou pro jeho vydání. Rozdílnost kulturního přístupu k některým obecně trestným jednáním (typicky například drogové delikty, sexuální napadání, nebo právě informační kriminalita) není sama o sobě důvodem nesplnění mezinárodních závazků* […]. *V případě závažného trestného činu, o jehož skutkové podstatě panuje i v mezinárodním společenství shoda, není rozhodující toliko subjektivní pocit „hrubé nepřiměřenosti" vykonávaného trestu v poměru k referenční rovině, kterou si stěžovatel sám určí např. odkazem na trestní sazbu obsaženou v (českém) trestním zákoně. V různých státech se záměry zákonodárce v oblasti trestního práva včetně výše trestů vždy odvíjí od jeho mimoprávních úvah spočívajících na politických, společenských a mravních principech, přestože samotný výkon trestní justice je ovládán čistě zásadami právními. Výše trestu proto sama o sobě nemůže být nepřiměřená univerzálně, ale případně vždy s ohledem na konkrétní okolnosti uložení trestu, právní, sociální a kulturní kontext … Jsou-li v daném státě uznávány základní právní zásady spravedlivého procesu a základní zásady humanismu, není možné výkon humánního trestu za obecně trestné jednání považovat sám o sobě za nepřiměřený.*" Ústavní soud dále rovněž posuzoval přiměřenost újmy ve vztahu k zásahu do stěžovatelova rodinného života a konstatoval, že „[o]*tázka (ne)možnosti návštěv dospělých obviněných, případně i odsouzených, ze strany jejich rodičů, není natolik významným zájmem, aby ospravedlnil nevydání k závažnému trestnímu stíhání. Silnější je pak zájem o trvání intenzivního kontaktu s družkou a zejména nezletilou dcerou. V tomto směru však žádné překážky najevo nevyšly, když navíc sám stěžovatel v průběhu trestního řízení uvedl, že disponuje poměrně značnými peněžními prostředky. Ani v této oblasti se tak hrozba nepřiměřené újmy nejeví jako reálná.*" Ústavní soud vypořádal i námitku týkající se politického pozadí případu. Předně přisvědčil obecným soudům, že tvrzení ohledně politického pozadí případu jsou nepodložená a stíhané jednání má nepolitickou povahu. Dále pak doplnil, že „*ani potvrzení stěžovatelových námitek by zásadně nemohlo založit překážku jeho vydání. I kdyby totiž snad některé americké vyšetřující orgány byly vůči stěžovateli zaujaté (pro jeho údajné jednání ve prospěch prezidenta Spojených států amerických) a celou trestní věcí sledovaly pouze vlastní politické cíle, jako v každém vyspělém právním státě zůstávají pod dohledem orgánů veřejné žaloby a zejména nezávislé soudní moci. Právě hierarchicky postavený systém orgánů činných v trestním řízení je základní překážkou toho, aby systém trestní justice ovládla svévole vyšetřujících orgánů. V celém trestním řízení v České republice přitom nebyla zjištěna jediná okolnost, která by zpochybňovala nezávislost amerických soudních orgánů. V takové situaci není pro nevydání stěžovatele žádný právní důvod.*"

pokračování

[34] Nejvyšší správní soud proto uzavírá, že v řízení o udělení mezinárodní ochrany se stěžovatel, který je občanem Ruské federace, nemohl domáhat ochrany proti vydání do Spojených států, neboť v řízení o udělení mezinárodní ochrany nelze žádat o ochranu proti jiné než domovské zemi. Námitky, které stěžovatel uvedl v žádosti o udělení mezinárodní ochrany a následně pak v řízení před správními soudy, tj. politické pozadí případu a nepřiměřená výše trestu, který mu ve Spojených státech hrozí, byly posouzeny a vypořádány v řízení o přípustnosti vydání, završeném usnesením Ústavního soudu. K námitce stěžovatele týkající se umístění do věznice Guantanámo, tajné věznice CIS či věznice ADX Florence Nejvyšší správní soud uvádí, že jednak se jedná o námitku nepřípustnou, neboť ji stěžovatel neuplatnil v řízení o žalobě, ačkoli tak učinit mohl (§ 104 odst. 4 s. ř. s.), jednak je zcela hypotetická, bez bližší souvislosti s posuzovaným případem, a navíc se vztahuje toliko k poměrům jinde než v zemi původu. Nejvyšší správní soud se jí proto blíže nezabýval.

III. C Zamítnutí žádosti pro zjevnou nedůvodnost dle § 16 odst. 1 písm. h) zákona o azylu

[35] Optikou závěrů částí III. A a III. B je třeba pohlížet na naplnění podmínek pro zamítnutí žádosti pro zjevnou nedůvodnost podle § 16 odst. 1 písm. h) zákona o azylu, dle kterého „[ž]*ádost o udělení mezinárodní ochrany se zamítne jako zjevně nedůvodná, jestliže žadatel o udělení mezinárodní ochrany neuvádí skutečnosti svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 nebo že mu hrozí vážná újma podle § 14a, a zároveň podal žádost o udělení mezinárodní ochrany pouze s cílem vyhnout se hrozícímu vyhoštění, vydání nebo předání podle evropského zatýkacího rozkazu k trestnímu stíhání nebo k výkonu trestu odnětí svobody do ciziny, nebo je pozdržet, ačkoliv mohl požádat o udělení mezinárodní ochrany dříve*“. Odstavec 3 věta první téhož ustanovení přitom výslovně říká, že „[j]*sou-li důvody pro zamítnutí žádosti o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodné, neposuzuje se, zda žadatel o udělení mezinárodní ochrany splňuje důvody pro udělení azylu podle § 13 a 14 nebo doplňkové ochrany podle § 14b*“.

[36] Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 15. 8. 2008, č. j. 5 Azs 24/2008 – 48, publ. pod č. 1724/2008 Sb. NSS (na který navazuje řada dalších rozhodnutí napříč senáty, viz např. již zmiňovaný rozsudek č. j. 4 Azs 10/2010 – 99, či usnesení ze dne 26. 9. 2012, č. j. 8 Azs 28/2012 – 24), uvedl, že „*z čl. 13 a 18 kvalifikační směrnice* (směrnice Rady 2004/83/ES) *ve spojení s čl. 23 odst. 4 písm. i) a j) procedurální směrnice* (směrnice Rady 2005/85/ES) *vyplývá, že žádost o mezinárodní ochranu lze posoudit jako zjevně nedůvodnou, pokud žadatel podává žádost „pouze“ proto, aby pozdržel nebo zmařil výkon dřívějšího anebo blížícího se rozhodnutí, které by vedlo k jeho vyhoštění, přičemž podání žádosti po obdržení rozhodnutí o správním vyhoštění a priori nevylučuje, že mu bude udělen azyl nebo doplňková ochrana, pokud mu hrozí pronásledování z azylově relevantních důvodů, resp. skutečné nebezpečí vážné újmy pro účely doplňkové ochrany*“. Nejvyšší správní soud tedy deklaroval, že k aplikaci předmětného ustanovení nestačí pouhý fakt, že žadateli o mezinárodní ochranu bylo uloženo správní vyhoštění nebo mu hrozí vydání k trestnímu stíhání do ciziny, ale stanovil tři podmínky, jejichž naplnění je třeba, aby mohl být aplikován § 16 odst. 1 písm. h) zákona o azylu: „*(1) zda hrozí stěžovateli vyhoštění, vydání nebo předání k trestnímu stíhání do ciziny [k výkladu této podmínky viz bod IV. a) rozsudku]; (2) zda mohl žadatel požádat o udělení mezinárodní ochrany dříve; a (3) zda je z postupu žadatele patrné,*

že žádost o mezinárodní ochranu podal „pouze" s cílem vyhnout se tomuto hrozícímu vyhoštění, vydání nebo předání k trestnímu stíhání do ciziny." S ohledem na změnu právní úpravy od doby vydání výše citovaného rozsudku Nejvyššího správního soudu č. j. 5 Azs 24/2008 – 48 je třeba splnit ještě další podmínku, a to, že žadatel o udělení mezinárodní ochrany neuvádí skutečnosti svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu nebo že mu hrozí újma podle § 14a téhož zákona (viz citace v odst. [35]).

[37] V posuzovaném případě je nesporné, že stěžovateli v době podání žádosti o mezinárodní ochranu hrozilo vydání k trestnímu stíhání do Spojených států a do Ruské federace. Stěžovatel rovněž nezpochybňuje, že v průběhu řízení o poskytnutí mezinárodní ochrany neuvedl žádné skutečnosti o tom, že by mohl být v Ruské federaci, zemi původu, vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu nebo že by mu hrozila vážná újma ve smyslu § 14a téhož zákona. Ostatně během pohovoru konaného ve Vazební věznici Praha-Pankrác dne 22. 12. 2017 stěžovatel potvrdil, že žádá o mezinárodní ochranu pouze z důvodu obavy před vydáním do Spojených států, a konstatoval, že se ničeho v Ruské federaci neobává. Následně na výslovnou otázku žalovaného uvedl, že se neobává extradice do Ruské federace. S ohledem na výše uvedené závěry týkající se povahy institutu mezinárodní ochrany je třeba podmínku včasnosti podání žádosti posuzovat vzhledem k okamžiku opuštění země původu. Žalovaný proto správně konstatoval, že stěžovatel pobýval na území České republiky od 4. 10. 2016 a žádost o mezinárodní ochranu podal teprve dne 6. 12. 2017, tj. po 14 měsících pobytu na území České republiky. V tomto směru je tak třeba korigovat závěr městského soudu, který včasnost podání žádosti o mezinárodní ochranu posuzoval vzhledem k okamžiku, kdy se stěžovatel dozvěděl o možnosti svého vydání do Spojených států. Nejvyšší správní soud nadto konstatuje, že neshledal žádnou objektivní příčinu, pro kterou by stěžovatel nemohl podat žádost o mezinárodní ochranu dříve. Ohledně poslední podmínky lze přisvědčit městskému soudu, že z prohlášení učiněných stěžovatelem během správního řízení a ze všech okolností případu jasně vyplývá, že žádost o mezinárodní ochranu podal pouze s cílem vyhnout se vydání do Spojených států. Během výše zmiňovaného pohovoru stěžovatel uvedl, že žádá o mezinárodní ochranu z důvodu, že mu bylo ze strany Spojených států nabídnuto, aby se přiznal k tomu, že „naboural" emailovou stránku prezidentské kandidátky H. Clintonové, výměnou za stažení veškerých obvinění proti němu a další výhody. Následně potvrdil, že jeho obavy směřují pouze vůči Spojeným státům a proti možnosti vydání k trestnímu stíhání do Spojených států, neboť nevěří americké spravedlnosti. Na dotaz, z jakého důvodu žádá o mezinárodní ochranu teprve nyní, uvedl, že doufal, že český soud nepovolí jeho vydání do Spojených států. Z uvedeného zřetelně vyplývá, že jediným důvodem pro podání žádosti o mezinárodní ochranu byla obava stěžovatele z vydání do Spojených států. Stěžovatel se v zásadě domáhal, aby správní soudy zohlednily ty skutečnosti, které již byly posuzovány v rámci extradičního řízení, ale trestní soudy ani soud Ústavní je nepovažovaly za překážku vydání do Spojených států (tvrzené politické pozadí případu, hrozící nehumánní trest, zhoršené postavení kvůli státní příslušnosti). S takovým hodnocením stěžovatel nesouhlasí a je přesvědčen, že mu správní soudy mají umožnit jejich posouzení jakožto důvodů pro udělení humanitárního azylu, který by znemožnil vydání do Spojených států. To však s ohledem na vše výše uvedené není v řízení o udělení mezinárodní ochrany možné.

[38] Nejvyšší správní soud tedy v souladu s názorem městského soudu uzavírá, že žalovaný postupoval správně, když žádost stěžovatele o mezinárodní ochranu zamítl jako zjevně nedůvodnou dle § 16 odst. 1 písm. h) zákona o azylu, přičemž své rozhodnutí opřel jak o správný výklad citovaného ustanovení [§ 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.], tak i o řádně zjištěný skutkový stav věci, přičemž Nejvyšší správní soud neshledal žádný z aspektů zakládajících nepřezkoumatelnost napadeného rozhodnutí [§ 103 odst. 1 písm. b) a d) s. ř. s.]. Ohledně neprovedení důkazů městským soudem Nejvyšší správní soud uvádí, že podle § 52 odst. 1 s. ř. s. není soud povinen provést všechny navržené důkazy, nicméně musí vždy přezkoumatelným způsobem vyložit, proč jejich provedení není v konkrétním případě nutné (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 2. 2012, č. j. 2 As 102/2011 – 121 či ze dne 28. 2. 2018, č. j. 2 Afs 306/2017 - 30). Provedení důkazu lze odmítnout ze tří důvodů: pro jeho irelevantnost ve vztahu k předmětu řízení, pro jeho nedostatečnou vypovídací hodnotu nebo pro jeho nadbytečnost (srov. např. nález Ústavního soudu ze dne 24. 2. 2004, sp. zn. I. ÚS 733/01). Městský soud v napadeném rozsudku řádně odůvodnil, že navržené důkazy neprovedl, neboť to považoval za nadbytečné, jelikož se vztahovaly k situaci ve Spojených státech. V tomto ohledu tak Nejvyšší správní soud neshledal žádnou vadu řízení [§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.].

IV. Závěr a náklady řízení

[39] Nejvyšší správní soud dospěl ze shora uvedených důvodů k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji dle § 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s. zamítl. V řízení o udělení mezinárodní ochrany se nelze prostřednictvím azylu z humanitárních důvodů (§ 14 zákona o azylu) domáhat ochrany proti pronásledování či hrozbě vážné újmy v jiném než domovském státě, a to ani v případě, že žadateli hrozí vydání do tohoto (jiného než domovského) státu. Podmínky pro zamítnutí žádosti jako zjevně nedůvodné podle § 16 odst. 1 písm. h) zákona o azylu byly v posuzovaném případě splněny.

[40] Ve věci bylo k žalobě stěžovatele přezkoumáváno správní rozhodnutí podle § 16 odst. 1 písm. h) zákona o azylu, konkrétně rozhodnutí o zamítnutí žádosti o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodné proto, že žadatel o udělení mezinárodní ochrany neuváděl skutečnosti svědčící o tom, že by mohl být v zemi původu vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 nebo že mu hrozí vážná újma podle § 14a zákona o azylu, a zároveň podal žádost o udělení mezinárodní ochrany pouze s cílem vyhnout se hrozícímu vydání do Spojených států, ačkoliv mohl o ochranu požádat dříve. Správní rozhodnutí podle § 16 odst. 1 písm. h) zákon o azylu není v § 32 odst. 2 větě první téhož zákona uvedeno ve výčtu správních rozhodnutí, kdy podání žaloby proti nim nemá odkladný účinek; *a contrario* tedy platí obecné pravidlo zakotvené v této větě, a sice že podání žaloby odkladný účinek má (přímo ze zákona). Proto jej má i podání kasační stížnosti (§ 32 odst. 5 zákona o azylu). O návrhu stěžovatele na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti proto Nejvyšší správní soud nerozhodoval.

[41] Na okraj je třeba dodat, že předmětem řízení před Nejvyšším správním soudem byl pouze rozsudek městského soudu o zamítnutí žaloby stěžovatele proti správnímu rozhodnutí žalovaného (a nepřímo tedy i zákonnost tohoto správního rozhodnutí).

Předmětem přezkumu naopak nebyl, a ani v rámci tohoto řízení o kasační stížnosti nemohl být, postup ministra spravedlnosti spočívající ve (faktickém) vydání stěžovatele do Spojených států.

[42] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s., tj. podle pravidla úspěchu ve věci. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, a nemá proto právo na náhradu nákladů řízení. Úspěšný žalovaný vznik nákladů řízení o kasační stížnosti netvrdil a ani ze spisu Nejvyššího správního soudu neplyne, že by mu nějaké náklady vznikly, proto mu právo na jejich náhradu nemohlo být přiznáno.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 3. května 2018

JUDr. Karel Šimka
předseda senátu